

דף נב.

עין משפט א.

ח"מ סימן רכז סעיף טז

טז. יז. יש אונאה במטבעות עד שתות ת.

הגה: וי"א דשיעור אונאה במטבע אחד מי"ב א' ופחות מזה הוי מחילה ויתר על כך בטול המקח, ובשיעור דהוי מחילה מותר לכתחילה להוציאו ביפה כמו שנתבאר בסעיף ו'.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן רכז סעיף יז

יח. במטבע אם נתאנה יכול להחזירה עד שיראה לשולחני, ובמקום שאין השולחני מצוי עד ערב שבת שבא להוציאה ב, וממידת חסידות אפי' לאחר זמן זה אם הוא מכירה מחזיר לו ובלבד שתצא ע"י הדחק ג'.

עין משפט ה.ו.ז.

ח"מ סימן רכז סעיף יח

יט. מטבע שנפחתה וחסרה כדי אונאה אסור לקיימה מפני שבקל

ת. משנה שם נ"ב וכו"ש, ורמב"ם שם הלכה ט'. ואע"ג דכתוב "וכי תמכרו ממכר לעמיתך" ובמטבע אין כ"כ מקח וממכר קמ"ל דיש בו אונאה. סמ"ע ס"ק כ"ו.

א. הרא"ש פ"ד סי' י"ט, והמגיד שם בהלכה י' מהרמב"ן והטעם שמעות ניתנו להוצאה, וכשהיא חסרה אין לוקחים אותה. סמ"ע ס"ק כ"ח.

ב. שם ברמב"ם הלכה י"א.

ג. אבל אם אפי' ע"י הדחק אינה יוצאת, אפי' ממידת חסידות אינו צריך להחליפה אחר הזמן כדי שיראה. סמ"ע ס"ק ל"א.

וכל זה במטבע שיש בו דין אונאה אבל אם נמצא המטבע רע דינו כדין מקח טעות דלעולם חוזר כמבואר בסוף סי' ש"ו ובש"ך שם. מפעמוני זהב. ועוד הביא מהגהות הרמ"ע הביאה הבאר היטב בסי' רל"ב סעיף י"ט ממהרי"ף דהנותן לחבירו דינר ונמצא רע דחוזר לעולם, דאם ראובן נתן הדינר לשמעון אחרי שלקחו מאדם אחר ואפשר שראובן יטען לשמעון אם היית מחזיר לי אותו מיד הייתי מחזירו ממי שלקחתי אותו ממנו, וכעת מחמת הזמן אתה הפסדת עצמך, כתב שזה אינו דבשעה שלקח ראובן המטבע מבעליו היה לו להראותו לשלחני וכן יטען שמעון שחשבתי שהראת מעותיך לשולחני כדרך כל הארץ, וע"כ אם ראובן לקח המטבעות בפני שמעון מאחר ונתן לו אותם וראה שמעון שלא הראה אותם לשולחני אם שמעון לא מחזיר מיד לראובן אינהו דאפסיד אנפשיה.

מרמין בה ד.

הגה: מטבע שאין לוקחין אותה רק במשקל מותר לקיימה גם אם חסרה שכל הלוקחה ישקלנה.

דף נב:

ח"מ סימן רכז סעיף יח
עיין בסעיף הקודם

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן רכז סעיף יז
עיין לעיל דף נב. עין משפט ב.ג.

עין משפט ג.ד.ה.

ד. מברייתא שם נ"ב ע"א.